

Dosarul nr. 2ra-1449/22

2-21126420-01-2ra-07102022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru, Judecător – O. Parfeni

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău, Judecători – A. Pahopol, R. Pulbere, V. Mihaila

Î N C H E I E R E

16 noiembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, Judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Galina Stratulat
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției al RM,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gureu Nicolai către
Ministerul Justiției al RM, intervenienți accesorii Procuratura Generală al RM și
Ministerul Finanțelor al RM, cu privire la repararea prejudiciului material și moral
cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale
instanțelor judecătorești, și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 10 mai 2022, prin care a fost
menținută hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 24 noiembrie 2021,

c o n s t a t ă :

La 23 august 2021, Gureu Nicolai a depus cerere de chemare în judecată către
Ministerul Justiției al RM, intervenienți accesorii Procuratura Generală al RM și
Ministerul Finanțelor al RM, cu privire la repararea prejudiciului moral în sumă de 10
000 lei și a prejudiciului material în sumă de 5 000 lei, cauzat prin acțiunile ilicite ale
organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, precum și
compensarea cheltuielilor de judecată în prezenta cauză civilă în sumă de 3 000 lei.

În motivarea acțiunii a indicat că, la 04 iunie 2020, Procuratura r-lui Glodeni a
pornit urmărirea penală în cauza nr. 2020098003, conform elementelor constitutive ale
infrațiunii prevăzute de art. 145 alin. (1) din Codul penal, pe faptul decesului
Nadejdei Gulinschi.

Prin ordonanța Procuraturii r-lui Glodeni din 23 iunie 2020, Gureu Nicolai a fost
recunoscut în calitate de bănuț, pentru comiterea infrațiunii prevăzute de art. 145
alin. (1) din Codul penal și în aceeași zi i-a fost aplicată măsura procesuală de
constrângere - obligația de prezentare la organul de urmărire penală.

În cadrul urmăririi penale, în privința bănuțului, au fost efectuate măsuri speciale
de investigație, și anume: interceptarea și înregistrarea convorbirilor telefonice pentru
perioada 23 iunie 2020 – 20 septembrie 2020, acțiuni prin care au fost admise ingerințe
în viața lui privată.

Ulterior, din motive că nu s-a confirmat bănuțala în privința lui Gureu Nicolai, prin
ordonanța din 22 septembrie 2020, acesta a fost scos de sub urmărire penală, din motiv
că fapta nu a fost săvârșită de către bănuț.

Astfel, în urma acțiunilor ilicite ale organului de urmărire penală, reclamantul a fost recunoscut în calitate de bănuit pentru o perioadă de aproximativ 3 luni pentru comiterea unei infracțiuni deosebit de grave și care prevede în exclusivitate o pedeapsă sub formă de închisoare de la 10 la 15 ani.

De asemenea reclamantul a remarcat că în cadrul urmăririi penale a fost dispusă efectuarea mai multor expertize judiciare, de la el fiind prelevate probe.

Tot, în cadrul urmăririi penale, reclamantul a fost suspus testării psiho-fiziologice cu folosirea detectorului comportării simulate.

Pe durata urmăririi penale, având calitatea de bănuit în comiterea unei infracțiuni deosebit de grave, Gureu Nicolai a suportat un prejudiciu moral, manifestat prin frustrare și înjosire în societate, inclusiv în localitatea de baștină, neîncrederea pe care a simțit-o în permanență din partea copiilor, a rudelor și a prietenilor, iar ca urmare, consideră că prejudiciul moral pentru acțiunile organului de urmărire penală constituie 10 000 lei.

La fel a indicat că în cadrul urmăririi penale a încheiat un contract de asistență juridică cu avocatul Pitel Anatolie, pentru serviciile căruia a achitat suma de 5000 lei.

Prin hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din 24 noiembrie 2021, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Gureu Nicolai către Ministerul Justiției al RM, intervenienți accesorii Procuratura Generală al RM și Ministerul Finanțelor al RM, cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, și compensarea cheltuielilor de judecată.

S-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Gureu Nicolai suma de 10 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

S-au încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al RM, în beneficiul lui Gureu Nicolai suma de 5 000 lei cu titlu de prejudiciu material, ceea ce constituie cheltuielile de asistență juridică suportate în cadrul urmăririi penale și cheltuielile de asistență juridică în suma de 3 000 lei, suportate în prezenta cauză.

La 03 decembrie 2021, Ministerul Justiției al RM a depus cerere de apel împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din 24 noiembrie 2021, solicitând casarea acesteia și emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii lui Gureu Nicolai.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 mai 2022, s-a respins apelul Ministerului Justiției al RM și s-a menținut hotărârea Judecătorei Chișinău, sediul Centru din 24 noiembrie 2021, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gureu Nicolai către Ministerul Justiției al RM, intervenienți accesorii Procuratura Generală al RM și Ministerul Finanțelor al RM, cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, și compensarea cheltuielilor de judecată.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a menționat că soluția primei instanțe este justă și legală, aceasta având la bază cumulul dovezilor administrate în cadrul dezbaterilor judiciare, cărora le-a fost dată aprecierea juridică cuvenită, conform cerințelor art. 130 din Codul de procedură civilă.

În context, instanța de apel a menționat că potrivit circumstanțelor cauzei se confirmă faptul că Gureu Nicolai a fost nejustificat recunoscut în calitate de bănuit în comiterea unei infracțiuni deosebit de grave, săvârșite cu intenție, fiindu-i aplicată măsura preventivă nelegată de privațiune de libertate.

Totodată, Curtea de Apel Chișinău a remarcat că în cadrul urmăririi penale, față de

reclamant/intimat au fost aplicate măsurile speciale de investigație, anume interceptarea și înregistrarea convorbirilor telefonice pe perioada de 3 luni, astfel fiindu-i încălcat și dreptul constituțional la viață privată.

În context, instanța de apel a dat o apreciere pozitivă concluziei primei instanțe cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată, suportate de către Gureu Nicolai în prezenta cauză civilă.

La 15 septembrie 2022, a fost înregistrat recursul declarat de Ministerul Justiției al RM, prin care s-a solicitat casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 10 mai 2022 și a hotărârii Judecătoriai Chișinău, sediul Centru, din 24 noiembrie 2021, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a cererii de chemare în judecată.

În motivarea recursului, reiterând circumstanțele de fapt și normele de drept indicate în cererea de apel, s-a invocat că instanța de apel a aplicat eronat normele legale relevante speței în cauză și nu a ținut cont de aspectele importante pentru soluționarea pricinii.

Astfel, recurentul a menționat că instanțele de judecată au aplicat eronat normele din Legea nr. 1545-XII din 25 februarie 1998 ”privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești”, or, pentru a dispune încasarea prejudiciului cauzat, în temeiul legii citate, este necesară întrunirea cumulativă, atât a circumstanțelor prevăzute de art. 6, cât și a celor prevăzute de art. 3, acestea fiind indisolubile și neputând fi aplicate separat.

De asemenea, s-a menționat că nu orice acțiune a organelor de drept și a instanțelor judecătorești atrage după sine răspunderea statului.

Suplimentar, recurentul consideră că acțiunea reclamantului/intimat este neîntemeiată, deoarece în speță nu au fost constatate temeiurile prevăzute la Legea nr. 1545-XII din 25 februarie 1998 ”privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești”. Mai mult ca atât, dreptul la despăgubire apare doar dacă se demonstrează, printr-un act judecătoresc de dispoziție irevocabil, că acțiunile întreprinse de organul de urmărire penală sunt/au fost ilegale.

Reieșind din circumstanțele cauzei, prin prisma reglementărilor normelor menționate mai sus, recurentul remarcă faptul că la materialele cauzei nu există niciun act procedural definitiv și irevocabil al instanței de judecată sau al organului ierarhic superior, prin care s-a stabilit ca fiind ilegale măsurile procedurale întreprinse de organul de urmărire penală.

Prin prisma normei art. 3 din Legea nr. 1545-XII din 25 februarie 1998 ”privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești”, recurentul a menționat că este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală; condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii legale la muncă neremunerată în folosul comunității; efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziției, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcție), precum și în urma altor acțiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice; supunerii ilegale la arest administrativ, reținerii administrative ilegale sau aplicării ilegale a amenzii

administrative de către instanța de judecată; efectuării măsurilor operative de investigații cu încălcarea prevederilor legislației; ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ștampilelor, precum și în urma blocării conturilor bancare.

În această ordine de idei, recurentul consideră că instanțele inferioare neîntemeiat au admis pretențiile reclamantului/intimat și au dispus încasarea sumelor cu titlu de prejudiciu moral și material în cuantumul corespunzător.

În conformitate cu art. 434 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Conform materialelor cauzei, copia deciziei Curții de Apel Chișinău din 10 mai 2022, a fost expediată părților în proces la 18 iulie 2022, prin intermediul poștei electronice.

Astfel, în conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, Completul Colegiului consideră că cererea de recurs depusă de Ministerul Justiției al RM la 15 septembrie 2022, este în termen.

Analizând temeiurile invocate în cererea de recurs în raport cu materialele pricinii și prevederile legale, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Ministerul Justiției al RM, este neîntemeiat și urmează a fi declarat inadmisibil din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art.432 alin.(1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Conform art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Potrivit art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al din Codul de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În speță însă, criticile invocate de recurent, nu pot duce la admisibilitatea recursului, or, acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 din Codul de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel.

În context este de menționat faptul că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Acest fapt denotă caracterul declarativ al recursului, fiind lipsit de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurentului cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Abordarea recurentului, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acestuia cu soluția dată de instanța de apel și prima instanță, iar argumentele recursului nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune declararea acestuia ca fiind admisibil.

În altă ordine de idei, prin prisma jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererea de recurs depusă de Ministerul Justiției al RM.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta declararea recursului ca fiind admisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Ministerul Justiției al RM.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
Judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Galina Stratulat

Victor Burduh